

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

U pravnístvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

„Nijso tu Slovenci?“

Mej vsemi vladarji, kar jih šteje širni svet, nij nobenega, ki bi užival toliko ljubezen, tako brezmejno udanost svojih narodov, kakor naš presvitli cesar. Njegove izredno viteške lastnosti, Njegova dobrotljivost in radodarnost, Njegovo uzgledno izpolnovanje parlamentarnih oblik in zares uzorna pravičnost pridobila so Mu srca vseh državljanov v tolikej meri, da vse brez izjeme vere in narodnosti tekmuje, izkazati Mu najsrčneje udanost in zagotavljanje Ga neupogljive zvestobe.

To pokazalo se je, kakor vsikdar tudi pri Njegovem potovanju skozi divno soško dolino in po Krasu skalnatih tleh. Vse, mlado in staro, hitelo je preljubemu vladarju kakor svojemu skrbnemu in dobrotljivemu očetu nasproti in vse potovanje bilo je jednako neprestanemu „triumfalnemu sprevodu“. To bili so uprav cesarski, a poleg tega tudi narodni dnevi, ki ostanejo nepozabljivi v srcih vseh, ki so imeli redko čast, za nekoliko trenutkov v svojej sredi imeti navdušeno nazdravljenega vladarja.

A kakor že od nekdaj nij nič popolnega na svetu, nij veselja, ki bi ostalo neizkaljeno, kakor nij luči, ki bi ne delala svoje sence, tako je tudi nenavadni sijaj cesarskega potovanja imel svojo meglico, ki ga je tako rekoč izpremljala po slovenskih tleh.

Uže mnogo dnij pred prihodom cesarjevim pripovedovalo in dopisovalo se je, kako se tu in tam prepovedujejo slovenske zastave, slovenski nagovori, kako se celo slovenskim društvom zabranjuje zreti v obličje svojemu cesarju, kako se tu mali gospod, ondi pa veliki gospod trudi in napenja, kakor z gobo na šolske tabli, izbrisati vsak slovenski pojav in ves slovenski rod raz primorske pečine in vinorodne dolí.

Nekako plaho pričakovali smo slavnostnih dnij, v vednej skrbi, bodo li spletke naših hetmanov in njim podredjenih organov res vdušile vsak slovenski glas, ali pa bode slovenska zavednost in odločnost ponosno stopila na dan.

Ko je napočil željno pričakovani dan, razpršila se je prej omenjena meglica, z njo pa naša bojazen in naši dvomi, deloma po narodnej zavednosti dotičnih, deloma pa po prijaznej in spodbudljivej inicijativi in milosti našega cesarja samega. Ne le, da je, kakor smo uže včeraj objavili, župana, ki je pri pozdravu lomil italijanščino, vprašal: „Znate slovenski?“ in mu potem velel govoriti v **materinem** jeziku ter se z njim pogovarjal slovenski — je v Nabrežini, na po okrajnem glavarstvu zaukazani nemški ogovor, presvitli vladar izrekoma vprašal: „Nijso tu Slovenci?“

Iz teh zgodovinsko važnih cesarjevih besed doni nekaj, kakor začudenje, da ne rečemo nejevolja. Povsod in vedno se zatrjuje, da na Krasu bivajo Slovenci, zakaj nij čuti slovenskih glasov, slovenskega pozdrava? Proč bojazen, proč nepotrebno in neopravičeno plahost, proč z neumestnim ukazom! Nj. Veličanstvo rači vprašati: „Nijso tu Slovenci?“ in s tem vprašanjem načeloma izreka, naj Slovenec v svojem slovenskem jeziku govori s svojim cesarjem, naj mu v slovenščini izraža svojo udanost, svojo lojalnost. To cesarjevo vprašanje pobilo je v prah vse govoričenje, da naš cesar slovenski ne zna, in nam sijajno dokazalo, da je tudi za nas Slovence v njegovem srci prostora. Za tiste gospode pa, ki so zakrivali famozni ukaz, ki bi morali biti posredovalci mej krono in narodom a so hoteli z nemščino mej vladarjem in prebivalstvom napraviti „špansko steno“, je to cesarjevo vprašanje očiten migljaj, da nijso pogodili volje cesarjeve, ki je bil in bode jednako pravičen oče vsem narodom.

Naš cesar, ki se s ponosom imenuje „viteškega“, ljubi in ceni le odkritosrčne in pogumne ljudi. Naj bi bilo tedaj cesarjevo vprašanje: „Nijso tu Slovenci?“ za vse bodoče čase napotek našim rojakom po vseh pokrajinah, da se poslužujejo svojega po Nj. Veličanstvu priznanega materinega jezika, da se ne bojé nikakih nasprotnih ukazov, kajti vprašanje „Nijso tu Slovenci?“ imelo bode na naše nasprotnike jednaki učinek, kakor zgodo-

vinsko pomembne besede: „Fakcijska opozicija!“

Govor g. poslanca Hermana pri občnem zboru „Slovenskega društva“ v Mariboru.

Naše razmere so malo ugodne. Potreba je vedno silueja narodno vprašanje rešiti. Kar nas zadeva, imamo v pojasnilo in obrambo sledeče navesti:

Aksiom je, da je vsakemu narodu mogoče le na podlagi svojega materinega jezika napredovati in da ga nij primerne razvoja in slovstva nobenemu jeziku, če nij po šolah in uradih udomačen.

S tem prepričanjem borili so se uže zdavnej najvrednejši sinovi slovenski za enakopravnost svojega naroda, in sicer ne za tako, da bi se rabil v omejenej narodnej pokrajini razen domačega jednako komerno še kak drug jezik v javnem življenji, temveč slovenščina naj bi veljala po slovenskih pokrajinah v šolah in uradih toliko, kolikor v Nemcih jezik nemški. S tega stališča imelo bi se nemškega jezika, razen nemških pokrajin, le še pri centralnih oblastnih posluževati in kot diplomatičnega jezika pri notranjem mejnarodnem občevarji, nikakor pa naj bi ne bil splošni ter jedini upravni (državni) jezik.

Pričakovali bi, da Nemcem ugaja tako velevažen praecipuum nemškega jezika, kajti s tem bi bili izobraženi Slovani primorani se nemščine učiti; pa tudi omikane Nemce bi kmalu napotil, se v njihov lastne prid učiti družega deželnega jezika; tem načinom bi pospeševali mej soboj sporazumljenje in dobrohotnost.

Večini nemškega naroda je to tudi po volji, nikakor pa ne tako zvani nemško-liberalni ali ustavoverni stranki.

Gotovo je manj slaba volja kriva, nego nevednost v slovanskih rečeh in predsodki.

Nij me volja natančneje kazati, kako se ta stranka upira narodnej enakopravnosti, ter brez-

LISTEK.

Potovanje križem domovine.

(Popisuje Prostoslav Kretanov.)

XIII.

Iz Vipave v Ajdovščino.

Kar se nij posrečilo ne Spectabilisu niti Domokosu, dosegel je nehoté poredni metteur-en-pages: raztrgavši toli neusmiljeno poslednji moj članek, užalil mi je do duše vse — nemške citate, da sem se zaklel, ogibati se jih do — prve ugodne prilike! . . .

Zasledivši naposled ipak konec svojemu stavku, spomnil sem se, da me je bil vrli naš umetelnik g. Ogrin iz svojega ateljeja zavedel v veselo društvo. Dospevšima namreč k Urkovim, zagrmí nama v — kuhinji glasen pozdrav na ušesa: na prostrani klopi nad širokim, z belim mramorjem obloženim ognjiščem sedeli so vipavski moji

znanci: obsežni Stajko z brado à la Henry-quatre, suholasti Pegov s klobukom na desnem ušesi, plavooki „Daničin“ pesnik Radoslav, gladeč mehko svojo brado in še nekateri drugi, ki so, zaknavši o mojem bavljenji v Vipavi, naju ondu čakali . . .

Meni, prišedšemu iz krajev, kjer je kuhinja izključljiv dominij ženstva, videlo se je početkoma kaj čudno, da ondukaj na jugu ima prost hod v svetišče kuharske tajnosti i profani možki spol . . . Toda, „altri paesi, altri costumi“: pri nas bi se vsak tak nepozvanec stiral z burklo iz kuhinje, v tem, ko se v južnih krajih, vzlasti po zimi zbirajo domačini in tuje krog ognjišča, ki je tam uže prvotno navlaš v to svrhu toli prostrano vzgrajeno in s klopni obdano. In, bogme, nij napačen ta patrijarhalčen običaj! Sredi kamenenega ognjišča, zidanega nalik staro-zaveznemu žrtveniku, plapolá bujni zubelj, iz katerega se valijo beli dimovi oblački; okrog dlškajočega ognja pa so nastavljeni razni lonci in kozice, v katerih se kuha, praži in

cvré, da je veselje poslušati! In kolika ti je slast, motriti gibčno kretanje brdke kuharice okolo ognjišča, zdaj ti s kuhalnico graciozno pomeša prikuho v tem le piskerci, zdaj tam na raznji cvrečo pečenko, spretno obrnivši, nekoliko pomaže; ondu zopet je treba primakniti trmasti štok s kleščami bližej k ognju. In pri tem mnogostročnem opraviu jej nagaja zdaj ta zdaj oni šegavi gost: nij čudo, ako zbegana deva presoli juho in prilije kisa mestu „prisiljenemu“ zelju — mleku! In če se jej, zróčej v oči svojemu ljubimcu, prismodi janjčevina, oblije jo zorna rudečica tja do ušes, da revica ne ve, kam bi skrila oči . . .

Mi pa smo se v tem bili zapredli v mrežo zanimljivih pogovorov o slikarstvu in poeziji, ter razmotravali vprašanje, kako bi se dalo v okom priti naše bedi na umeteljniškem polji. Jeden je napil „nadepolnemu“ našemu slikarju, drugi je „povzdignol“ čašo na čast navzočnemu „pevcu Marijine slave“; ali naš umetelnik nas je poučil, da vse to „napivanje“ ne koristi nič, temveč na prospeh ume-

verstvo širi in razpor trosi. Saj to je nam uže itak znano.

Boju nij še konca; slovenski narod mora še vedno dosti britkosti trpeti in svoje najboljše moči, katere bi imel posvečevati svojemu duševnemu in gmotnemu prospehu, žrtvovati temu boju.

Ker pa pravica in resnica za narod govorite, mu je slednjič zmaga gotova. Čuditi se moramo velikanskemu napredku slovenskega naroda v zadnjih dveh desetletjih. Nič mu nij bolj koristilo in žile ojačilo, nego sredstva zaničevanja in zasramovanja, s katerimi se je naš nasprotnik bojeval.

Čim bolj se materinščina spoznava, tem bolj ponehjuje mrzenje proti njej. Celo Nemci v glavnem deželnem mestu začenjajo se učiti slovenskega jezika in ga tudi svojim otrokom prisvojevati. Lepo se razvijajoče slovensko časnikaštvo bori se pogumno za narodni razvoj in prosveto. Neprestano goji in vnema slovenska duhovščina narodno zavest in navdušenost. Učitelji, odvetniki, bilježniki, zdravniki, učeča se mladina, vsakotere oblastnije in uradniki vstopajo drug za drugim v kolo narodnega gibanja, da se pokažejo pravične. V državnem zboru radujejo se slovenski poslanci prijazne podpore ne le stranoma drugih slovanskih plemen, ampak tudi nemških konservativcev.

Celo visoka vlada, katero vodijo pravni in državniški oziri, sledi spoznavši zaklade, katere krije razvita narodna zavest za državo samo, z nepristransko dobrohotnostjo temu gibanju.

Tako stopajo Slovani predolgo tlačeni čvrsto in združeni pred svet na svoje slavno mesto.

Oni niso nikdar hlepeli sosednjih jim narodov prekrstiti ali podjarmiti. Narodna zavest jim ne sramoti čela. Trditev, da preti nemštvu po Avstriji nevarnost, je prazna fraza.

Po slovenskih krajih sicer le v malem številu porazaknjeni Nemci skopneli bodo ali uže sami ali njihovi potomci, kakor mnogo domovino zapustivših in na nemških tleh se naselivših Slovanov, ptuji narodnosti. To je neizogibljiv naraven zakon, ki končno nobenemu škoda ne dela. V takih razmerah Nemec ne bo slabši, če postane Slovan in Slovan ne slabši, če se ponemči.

Oni Slovani pa, ki zatajijo svojo narodnost ter z protivnikom konspirirajo, so prenesrečni, da bi jim žal besedo povedal; kajti oni so žalostne žrtve prejšnjega zistema, ki je nameraval vse breznaroditi.

Ker pa nij upanja, da bi se narod sporazumil z narodom, stranka s stranko, torej nij slovenski stranki od deželnih oblastij in v štirskem deželnem zboru skoraj nič pričakovati. Za varstvo slovenske manjšine ne ostaja nič drugega, nego da se jeziku granica omeji in se napravi za slovensko okrožje posebni oddelek namestnije in spremeni deželna ustava po dr. Fischhofa v vsem priličnem načrtu tako, da se deželni poslanci pač skupno posvetujejo, toda oziroma šolskih in jezikovnih zadev posebej glasujejo v narodnih kurijah, ter da se le one postave kot vzprejete smatrajejo, za katere glasuje večina vsake kurije.

telnosti treba je — faktičnih materialnih žrtev, in skromni vipavski pevec prenesel je njemu napito zdravico na „milotožnega slavnca tam na prisojnem rifenberškem brdu“ ... Gromovit „živio naš tajnostni X!“ zaorilo je po nočni tihoti.

Žrjavica na ognjišči je polagoma umirala in tu in tam je uže kak manj pozoren poslušalec zamizal, kar nas vzplasi — pokanje sem ter tja švigajočih kostanjev, katere je nekov porednež skrivaj bil zagrebel v prhavico, ne da bi jih bil narezal poprej. Krik in smeh razlegal se je po kuhinji in razšli smo se „židane volje“ ...

In zopet so mi napočili mirni zimski dnevi. Nem in brezskrbno tja v en dan živeč izprehajal sem se mej košato zvitimi brajdami po lepej vipavskej dolini. Jediní posel mi je bil „il dolce far niente“ — ali kakor bi dejal Hamerling: „der göttliche Müssiggang“. Nad mano jasno južno nebo, okrog mene mil, vonjiv zrak in pod nogami mehka preproga oveneletrate, bliščeča v solnčnej svitlobi

Omenjene naredbe vtegnile bi povsem mejsebojnemu nazporu in posegu v okom priti in v mejnarodnem pomirjevanji posredovati, zato bi bile obema narodoma v naši deželi v prid. Upajmo, da se od strani Nemcev ne bo protivilo z nami mirskleniti na omenjeni podlagi.

Slovenskemu narodu se očita, ker zahteva svojo nadsodnijo in pravno akademijo. Pa kar se tega tiče, zgodilo se bo od strani visoke vlade gotovo le toliko, kolikor zahtevajo neobhodna potreba in pravičnost.

S tem pa naše pritožbe še niso pri kraju. Jaz jih ne navajam posebej, kazati hočem le, kaj je našemu pešanju pravi uzrok. Upravni dualizem v naši deželi je to. Najnujnejša in prva potreba je to zlo iztrebiti ter politično upravo in z njo združene občinske postave predrugačiti, kar se mora pa kakor hitro mogoče zgoditi.

Tako bo „post tot discrimina rerum“ vendar Avstriji, temu kompleksu tolikanj narodov in dežel, napočil srečni dan: ko bo svoj poklic popolnoma spolnila ter postala pravično zavetje vsem svojim narodom, združivši je v miru na boj za prosveto in svobodo; ko bodo vsi njeni narodi branili darežljivo in složno ožjo in širjo očetnjavo svojo in jednako ljubili prirojeno, mnogoskušano cesarsko rodbino, katerej poklanjamo mi zvestobo in podložnost.

„Vladarju srca ohraniti, je vsakemu državljanu sveta dolžnost, kajti kjer ta omahuje, maje se vse in vse se zgrudi z njim“.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 15. septembra.

Pri ljudske veselici v Gorici, napravljeni v čast **Nj. Veličanstvu**, pela se je cesarska himna v slovenskem jeziku. — Izredno lep je bil slavnostni spreved v kostumih; vsi gospodarstveni in obrtni oddelki so bili v njem zastopani. Najmilkavnejši del spreveda pa je bila kmetška ženitnina v narodnih nošah. — K dvornemu obedu bilo je pozvanih mnogo županov iz okolice, večidel kmetškega stanu.

Nj. visokost cesarjevič **Rudolf** in nadvojvodinja **Štefaniya** odpotovala sta v sredo večer iz Vratislave, kjer so ju bili tako gostoljubno in presrečno sprejeli ter se vrnila zopet v Prago.

V **Trstu** je včeraj napravila nevihta veliko škodo. Ob polu desetih v jutro nastane močna burja, spremljana s strašno točo. Morski breg ob razstavi je bil ves preplavljen. Iz železnega paviljona vrglo je kos strehe, druge dele je močno poškodovalo. Škoda je prav velika, ker se je veliko blaga po dežji uničilo. Tudi orientalski muzej je hudo oškodovan.

Niževavstrijski deželni šolski svet odbil je jednoglasno prošnjo za ustanovljenje česke privatne šole na Dunaji z motivacijo, da bi taka ustanovitev stala v protislovju s členom 19 državnih osnovnih pravic, ker bi se s tem kratile pravice izključljivega deželnega jezika.

Štedilni komisijon pričel bo začetkom novembra zopet svoja zborovanja, kjer se bodo razpravljali vsi do sedaj izdelani načrti. Jeden del komisijona želi, da bi se razven okrajnih glavarstev

nalik rumenemu baržunu in obrobljene z venci rdečelistelega gnelčjega grmitja, ki se vzpenja navzgor po vijoličastih Nanosovih pečinah. Vsak dan krenil sem na drugo stran. Denes napotil sem se proti jugu na solnčni Slap, kjer mi je prijazen vodja vinorejske šole g. R. Dolenc razkazoval umetno nasajene vinograde in mi globoko pod zemljo ad oculos demonstiral blagoslovljeni sad „umnega kletarstva“.

Drugi dan korakal sem mej bujnimi trsovimi šatori na Vrhpolje, ter ondu pohodil ljubeznivega župnika g. Dejaka, katerega sem baš nalezl v sakristiji stare cerkve, slikajočega podobo — ljubljanskega vladike. Ko sem si napasel oči na pisanobojnej paleti, po katerej je vešč umetelnik imel razvrstena zanimljiva senčila človeškega obličja, šel sem gori k iskrenemu rodoljubu g. Lavrenčiču, ki mi je s sladkim vrhpoljcem splaknil gorjupe spomine otožnih prejšnjih dni. Ako se mi je človeška družina užalila, pobegnili sem gori na samotne razvaline vipavskega gradu, in ko se mi je zopet oko nagledalo prirodne lepote, šel sem v cer-

tudi nekatere deželne nadsodnije opustile, mej drugimi ona v Krakovu.

Vnanje države.

Črnogorski knez dobil je od ruskega cara Andrejev red. Pri sprejemu deputacije „slovanskega dobročiniteljnega društva“ rekel je mej drugim: „Bog mi je priča, da ostanem vedno zvest ruskemu narodu in ideji, ki jo on reprezentuje“.

O **Egiptu**: Wolseley poroča iz Izmailije o bitki pri Tel-el-Kebiru sledeče: Sovražnik imel je 20.000 mož, mej temi 2500 konjikov, 6000 beduinov in zraven 70 topov; Wolseley pa 11.000 pešcev, 2000 konjikov in 60 topov. Ker je imel Wolseley manjše sile, je sklenil sovražnika pred sončnim vzhodom napasti in teh šest milj poto od tabora do Tel-el-Kebira se to noč narediti; ob 2 ponoči se je vzdignil iz tabora. Ob zori začel se je potem napad z vso silo; vojska se je obnašala čudom dobro. Ostrog sovražnikov vzel se je z vsemi trdnjavami in odvzela velika množica provijanta. Sovražniki so bežali kar po tisoč in odmetavali orožje, ko jih dohitel kavalerija. Izguba Arabijeva je jako velika. General Witlis je lahko ranjen. Angleška kavalerija se poda proti Belbeis, indijski oddelek v Zagazig, kamor je ubežal Arabi. — Kanal je na več mestih presekan, železnica pa nepokvarjena.

Dopisi.

Iz Kobarida 14. septembra [Izv. dop.] Veselo iznenadila je nas Kobaridce vest, da pozdravimo v naši sredi ljubljene cesarja. Osobito občinski svetovalci posvetovali so se mnogo, kako bi ga slovesno sprejeli in sklenili so, da obrnejo vso pozornost na olepšavo ulic, ker cesar ne bo v našem trgu prenočeval.

Dva dni imeli smo vsi obilo posla in posrečila se nam je olepšava tako, da so nas sosedje v Belcu in Tolminu zavidali, češ, dva dni so ti delali, a njih trg prekosil je naše v vnanjej obliki, če tudi smo trudili se malo ne teden dni.

Lepih mlajev, ozaljšanih s trobojnicami in črnorumenimi zastavami, je kar mrgolelo ob obeh straneh ceste, in lipa, ki tako krasi naš lep trg, bila je v prazničneje obleki.

Izmej pet slavlolokov odlikovala sta se posebno dva in oni poleg hiše g. Kranjca, ki je pozdravljaj odhajajočega cesarja, okrašen je bil z grbom ilirskim.

Kljubu slabemu vremenu nabralo se je v jutro 12. t. m. mnogo ljudstva z zastavami iz vseh bližnjih vasij, iz Kota, in tudi neke duhovne iz slovenske Benečije smo zapazili.

Točno ob 3/4 9. dospel je v trg ves spreved z dobrim cesarjem in pozdravljaj ga je grom topov, pritrkavanje zvonov in burni živioklici, ki niso hoteli ponehati.

Pred farovžem sprejel ga je gosp. župan Pagliaruzzi in mej lepim nagovorom podarila mu je jedna izmej devetih belo oblečenih deklic krasen šopek. Na to ogledal si je lepo vrsto veteranov, kjer je menjal nekaj besed in potem odšel v notranje prostore, kjer so se mu predstavljali župani bližnjih krajev, nagovarjaje ga v slovenskem jeziku, učitelji in č. duhovščina.

kev, motrit „kamnanje sv. Štefana“, katero je ljubljanski slikar g. Wolf predstavil po vsem toli naravno, da človek strmé čaka kedaj bode spredaj pripognen birič zalučil pobrani kamen v mučenika.

Nekega dne korakam brezsmoterno tja proti večeru po belej gladkej cesti, kar nenádejano prišumi doli po colskej soteski silna — burja, ki me vrže za kakih pet metrov raz cesto v globok jarek. Ko se zopet zbašem na cesto, nij mi bilo misliti več na povratek v Vipavo, kajti neusmiljeni piš drvil me je neprestano naprej in ne vem, kam bi me bil zanesel, ko bi ne bil pridrčal za mano voz, iz katerega me pozdravi glas — starega znanca. Bil je prijatelj Šapko, za katerim so ljubljanske krasotice nekoč metale toli zaljubljene poglede. Vračaje se od nekod s potovanja, povabi me na svoj dom, ki mu stoji na obrežji Hublja v — Šturjah. „Spala bova na Kranjskem, a po večerjo greva na Goriško!“ reče mi šaljivi prijatelj, opravičevaje se, da mu nij matere doma ter me izpremi preko mejnega mosta v — Ajdovščino.

G. Pagliaruzzi odpeljal ga je pozneje v Ježo, radi Nediške ceste in menimo, da se bo ta zavozlana reč povoljno rešila.

Celo g. namestnik Pretis izrazil se je, da nij nadejal se tako lepega sprejema in tudi Nj. Veličanstva videla se je zadovoljnost na obrazi. Navdušenost bila je splošna. Neki g. župan poljubil mu je roko a drugi prav prijateljsko stisnil. Odhajaje pozdravljali smo ga z zopetnimi „živio“ in menda najbolj veselili so ga pozdravi iz ust ob cesti nastavljenih otrok.

Naj vam omenim še, da ljudje za trdno verujejo, da bomo imeli v naši sredi v malo dneh tudi Nj. ces. Visokost nadvojvoda Rudolfa in Štefanijo in zato trdijo, da je Nj. Veličanstvo naročilo, naj dekoracije pusté do tega časa, „saj so dovolj lepe“.

Iz postojinskega okraja 12. septembra. [Izv. dop.] — Kakor opazujem, začelo se je opuščati poročevanje o okrajnih učiteljskih skupščinah, toda vzlic temu, da je prišlo isto iz mode, hočem v kratkih potezah obrisati učiteljsko konferenco, ki se je vršila za naš okraj 11. t. m. v Postojini. Počastil je skupščino s svojo navzočnostjo spoštovani c. kr. okrajni glavar g. Globočnik ter vztrajal do njenega svršetka.

Obravnavalo se je precej na široko, kako bi se uradni spisi, kakor: šolska matrika, šolski zapisnik, razrednica, knjiga o izpitu, inventar, tednik, šolska kronika, opravični zapisnik, spričevala i. t. d. primerno predelali in spisovali. Dotični gg. poročevalci so stavljali mnogo dobrih nasvetov v zboljšanje, kateri so bili deloma sprejeti, nakateri da tudi zavrženi.

Po mojem nemerodajnem mnenji bi bilo pri izvrševanju uradnih spisov glavno napako odstraniti, namreč: vse sodelovalce honorirati, ne kakor zdaj, da se samo nekaterim delo plačuje, drugi morajo pa tlako delati. Saj niso na kaste razdeljeni. Jdnake bremena — jdnake pravice — tedaj naj bode še jdnako plačilo.

Pri vprašanji: „kedar naj se v našem šolskem okraju pričenjajo velike počitnice“ se je izrekla želja, naj bi na ljudskih, jdnako kakor na srednjih šolah trajale počitnice po dva meseca.

Gospodična Steiner, učiteljica v Razdrtem, je nalogo: „kakošno vrednost imajo domače šolske naloge za pouk in odgojo“ pedagogično prav spretno rešila, kar so navzočni povsem odobrili.

V oskrbovanje okr. učit. knjigaren v Vipavi in Postojini se je izvolilo učiteljstvo ondotnih šol, a v stalni odbor bivši udje iz minolega leta.

Kot zastopnika učiteljstva v c. kr. okrajni šolski svet sta bila izvoljena v občno zadovoljnost g. J. Mrcina, učitelj v Gočah in gosp. Martin Zarnik, nadučitelj v Il. Bistrici. Naposled je pozivljaj predsednik navzoče, da se zakliče presvitlemu cesarju „slava“ ter z odpevanjem ljudske himne je bilo zborovanju konec.

Iz Štajerske 14. septembra. [Izv. dop.] Pri svojem popotovanji po ljubi, lepi kranjskej domovini, došel sem tudi v Litijo. Sedemnajst let je preteklo, kar nijsem bil več ondi, skoraj da bi jo ne bil več spoznal, prenaradilo se je toliko, da se zamore danes z marsikaterim mesticem meriti. Nastale so lepe hiše, dobre krčme, kavarna, lekarnica, lepe štacune in kar je najbolj potrebno bilo, predstavili so iz srede trga pokopališča na jako lep primeren kraj.

Veliko je pomagalo k polepšanju tega trga to, da je tukaj okrajno glavarstvo in sodnija, a največ pa gotovo rudarstvo, od katerega se živi nad 300 ljudij in katerih zaslužek gotovo ves tukaj ostane.

Mej vsem napredkom pa sem vendar pogrešal še nekatere malenkosti, katere se danes skoraj v vsakej boljši vasi dohajajo, t. p. nijma Litija, v katerej toliko gospóde stanuje, toliko delavcev in vsak dan mnogo tujcev nahaja, niti jedne brivnice (Barbierstube). Gotovo je mnogo slovenskih mladenčev po svetu, kateri imajo željo postati stalni, samo da ne znajo, kje bi bil še kruh za nje.

Ravno tako potrebna za je Litijo velika tehtnica (Heuwaage). Če ima človek tukaj kaj za oddati ali

za kupiti, si ne more drugači pomagati, kakor da na železnici zvagat pusti, kar je pri živini ali vozeh jako okorno

Domače stvari.

— (Presvetla cesarica) pride jutri zjutraj ob 7. uri in bode tukaj zajutrkovala v vagonu, vsled česar občinstvu ne bode dovoljen pristop v notranje prostore kolodvora. Zvečer ob 6. uri z rednim brzovlakom se bosta pa skozi Ljubljano peljala cesarjevič Rudolf in cesarjevičinja Štefanija. Nadejamo se, da bode ob času prihoda zvečer okolo kolodvora zbralo se mnogo občinstva in visokima potovalcema navdušeno izjavljalo udanost in lojaliteto Slovencev.

— (Na korist „Narodnemu Domu“) priredi v ponedeljek dne 18. t. m. predstavo circus Schmidt. Mi uže danes opozarjamo častito občinstvo na to predstavo in želimo, da bi se je v interesu stvari same prav mnogobrojno udeležilo.

— (Slovenec g. Anton Hladnik) iz Logatca imenovan je pravim profesorjem na višji gimnaziji v Gospiču na Hrvaškem.

— („Slovenskega Pravnika“) 8. številka, ki se je zakasnila vsled bolehnosti gospoda urednika, izide jutri.

— (Nevihita v Trstu.) Včeraj zjutraj ob 10. uri nastala je v Trstu velika nevihta. Dež lil je curkom in vihar razrušil je streho na železnem paviljonu v razstavi, ter jo odnesel deloma v morje. Razbita stekla in kosci razrušene strehe razbili so mnogo v „avstrijskem muzeji“ nastavljenih vetrin in steklenih shramb ter poškodovali in uničili mnogo dragocenih razstavljenih predmetov. „Orientalška soba“ morala se je podpreti, da se ne vdere strop, na katerem leži velika peza zlomljenih kosov železja in stekla. Posamezni razstavljalci imajo mnogo škode, firma Lobmeyer z Dunaja sama 4000 gld., drugi pa še več, najhujše oni, ki so imeli razstavljen porcelan in jdnake predmete. Firma Zsche iz Dunaja ima ogromno škodo. Več ali manj prizadet je vsak razstavljalet v železnem paviljonu, iz katerega se bodo nepoškodovani predmeti prenesli v glavno poslopje razstave, kjer stoje glasoviri. Druga razstavina poslopja so pretrpela vihar brez nasledkov.

— (Vabilo) k besedi, katero napravi kobaridska čitalnica 17 septembra 1882 v Žganovi dvorani. Spored: 1. Popotnica, možki zbor. 2. Govor. 3. Slavjanka, mešan zbor. 4. Deklamacija. 5. Domovini, možki zbor. 6. Klobuk, vesela igra v jednem dejanji. 7. Zvezdi, mešan zbor. Po besedi ples. Začetek točno ob 7. uri zvečer. Vstopnina 20 kr. K obilnej udeležbi uljudno vabi odbor.

— (Rudolfovo.) Tretja porotna obravnava. Na zatožencev klopi sedi Katarina Hotujc iz Stranske vasi, Črnomeljskega okraja, 24 let stara. Zatožena je zarad zavratnega umora s strupom. Hudodelka je 29. aprila t. l. svojemu sopruhu mej 7. in 8. uro zjutraj prinesla zajutrek, obstoječ iz krompirja, pomešanega s strupom fosforjevim, z namenom usmrtiti ga. Povod tega zlodejstva bila je njena goreča ljubezen do poprejšnjega ljubčeka, kateri je njej vedno močno dopadel, da, k nekej priči je celo rekla, da je tako lep, kakor baron. Ravno s tem poprejšnjim ljubčkom imela je tudi jedno nezakonsko dete. Štirinajst dnij prej, kakor je svojega sopruha ostrupila, postala je z njim po njenej lastnej izpovedbi noseča. Zatoženka je v preiskavi to hudodelstvo dolgo tajila, a naposled pa, ko je uvidela, da so vsi izgovori zaman, je sama obstala; ravno tako tudi danes pred porotno sodnijo. Bila je še le blizu jedno leto omožena. Po njenej lastnej izpovedbi je bil povod temu zlodejstvu surovo obnašanje soproga proti njej, kateri jej je baje pretel, da jo ubije. Toda tega nij mogla dokazati in pravi povod bil je gori navedeni. Njen soprug je potem še tisti dan ob 10. uri po noči umrl. Zatoženka je bila strupa fosforja za lešnik veliko omenjenemu zajutruku primešala. Porotniki so njim stavljen vprašanja jdnoglasno potrdili in hudodelka je bila obsojena v smrt na vešalih.

— (Kako se naši Bošnjaci podučujejo v nemščini), nam pove naslednja dogodbica, pri-

občena v „Narodnem listu“ Zaderskem. Na Dunaj je v kadetnej šoli več mladih Bošnjakov, ki se morajo učiti zveličavne nemščine, kar za te madeniče nikakor nij lahko delo. Da se pomore tej neizogibni potrebi, uborabljajo dotični učitelji kaj mehanično metodo. Spišejo namreč celo vrsto vprašanj in odgovorov, katerih imajo se potem Bošnjaki učiti na pamet. N. pr. „Wie lange haben Sie gestern deutsch gelernt?“ „Vier Stunden, Herr Lieutenant.“ — „Wie geht es Ihnen?“ „Ich danke, gut, Herr Regimentsarzt.“ — „Waren Sie schon beim Rapport?“ „Nein, Herr Hauptmann.“ itd. — Nij temu dolgo, kar se je hotel cesar sam prepričati o napredovanji teh gojencev ter vpraša ob tej priliki jednega teh bosenskih kadetov v nemškem jeziku: „Wie get es Ihnen?“ — „Ich danke, gut, Herr Regimentsarzt“ — je bil dobro memorirani odgovor Bošnjaka. —

P. n. gospodje člani „Sokola“ vabijo se najljudneje v „jour-fixe“ v soboto dné 16. septembra t. l. ob 8. uri zvečer v gostilno k Virantu. — V razgovor pride izlet v Trst dné 24. t. m. in še nekatere važne zadeve.

Odbor „Sokola“.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Cerovlje 14. septembra. Njegovo Veličanstvo naš cesar se je peljal skoz Cerovlje ob 1. uri 44 minut popoldne in je bil pozdravljen z gromovitimi „živio“ brez „evviva“ in streljanjem z možnarji in s priterkavanjem zvonov.

Pulj 15. septembra. Cesar imel je danes zjutraj ob 7. uri „revue“ z vojaki tukajšnje garnizije, kateri so naposled defilirali. Izrekel je svoje Najviše zadovoljstvo o kretanji in izvežbanji vojakov zbranemu častništvu v posebno milostnih besedah. Ogledal je potem Maksimilijanov spomenik, mornarsko bolnico, naposled pa spomenik Tegethoffa na Monte-Zaro. Po kratkem postanku v mornarskej kazini podal se je cesar v štabno poslopje, kjer se ravnokar vrši oficijelno predstavljanje. Cesar bil je povsod vzprijet najudanišimi klici.

Port Said 15. septembra. Včeraj zvečer dospela je angleška avantgarda v Kajiro navdušeno vzprijeta. Vse osebe, ki so se udeležile punta, podvrgle so se.

Razne vesti.

* (O železniškej nesreči pri Hugstetten-u) se poroča, da tiči uzrok v tem, ker je imel vlak namestu postavno predpisanih 9 zavor (bremse) samo dve, kateri nijsta mogli ustaviti ogromnega vlaka. Podrobnosti so grozovite. Pri izredno velikem številu ranjencev manjkalo je zdravniške pomoči in navadni ljudje so rezali noge in pomagali, kakor so vedeli in znali. Za izpiranje ran služila jim je blatna voda, ki se je nabrala po grapah. Izmed razrušenih vozov izvlekli so moža, ki je bil še pri zavesti, akoravno sta mu bili obe nogi pri kolnih odščipnjeni. Položili so ga na železnični nasip, da bi ga obvezali. A ko so iskali obvez, zlezal je po rokah po nasipu navzdol zopet v vodo, da bi dobil hladilo svojim nepopisnim mukam. Nekoliko trenutkov pozneje, bila je vsaka pomoč odvisna, ker ga je smrt rešila groznih bolečin. Tueti pri tej nezdigi pokazala se je zverinska narava ljudij, kajti veliko mrtvih imelo je obrnene žepe in bilo oropanih. Jednemu, ki je pomagal ranjencem, bila je zlata verižica siloma odtrgana. Dobro, da se kaj tacega nij dogodilo pri nas, marveč v Nemčiji.

* (Eltonsko jezero) je največe in najzanimljivejše solno jezero v Rusiji. Veliko je 160 štirjaških vrst in njegova tla so gola sol, ki se je vstrčila v teku stoletij. Iz tega jezera dobiva se na leto 5 1/2 do 6 milijonov pudov soli, a še veliko več bi se lahko dobilo, kajti to jezero bi moglo preskrbljevati vso Evropo in Azijo s soljo. Vsako leto naredi se na jezeru 1-12 centimetrov debela skorja, to je blizu 47 milijonov pudov. Zaloga soli je tedaj vedno večja.

Umrli so v Ljubljani:

11. septembra: Rudolf Zan, pomočnega uradnika sin, 5 1/2 mes., Stari trg št. 20, za osepnicami. — Franc Globočnik, bivši graveur, 51 let, Karlovska cesta št. 7, za jetiko.

13. septembra: Ivana Avbel, krojačeva žena, 32 let, Merosodne ulice št. 1, za jetiko. — Anton Mohar, železnišk sprevednik, 46 let, Kravja dolina št. 1, za popačenjem jeter.

Darila za „Národní Dom“.

Prenesek	6140 gld. 23 kr.
Vesela družba v 31. dan avgusta pri go- spodu Pehaniji v Žužemberku	7 „ 12 „
iz Serajeva:	
G. Fran Oblak	1 gld. — kr.
G. Janez Premrov	1 „ — „
G. Janez Pogorelec	1 „ — „
Vkupe	3 „ — „
Čisti dohodek veselice, katero je narodna čitavnica v Škofj. Loki priredila v 6. dan avgusta	19 „ 26 „
Pododbor v Borovnici:	
G. Ivan Majaron za me- sece maj, juni, juli	6 gld. — kr.
G. dr. Žitnik za mesece maj, juni, juli	3 „ — „
G. Josip Kržiž za me- sece maj, juni, juli	3 „ — „
G. Fr. Papler za mesece maj, juni, juli	1 „ 50 „
G. Jos. Košir za mesece maj, juni, juli	1 „ 50 „
G. H. Podkrajšek za me- sece maj, juni, juli	— „ 90 „
G. Jarnej Črne z Vrh- nike	1 „ — „
Iz pušice v gostilni Jos. Koširja	5 „ 60 „
Iz pušice v gostilni Jos. Koširja	1 „ 70 „
Iz pušice v gostilni Jos. Koširja	1 „ 70 „
Na kresov večer se je nabrlo	5 „ 10 „
Pri veselici v korist „Na- rodnemu Domu“ čisti dohodek 93 gl., odbor dodal 7 gl.	100 „ — „
Vkupe	131 „ — „
Čisti dohodek veselice, katero je rodo- ljubna mladina v Lašičah v 3. dan septembra napravila	17 „ — „
Vkupe	6317 gld. 61 kr.

Dunajska borza

dné 15. septembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Papirna renta	76 gld. 80 kr.
Srebrna renta	77 „ 35 „
Zlata renta	95 „ 40 „
5% marcna renta	93 „ — „
Akcije narodne banke	825 „ — „
Kreditne akcije	320 „ 60 „
London	119 „ 15 „
Srebro	— „ — „
Napol	9 „ 45 „
C. kr. cekini	5 „ 64 „
Nemške marke	58 „ 25 „
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld. 120 „
Državne srečke iz l. 1864	100 „ 170 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	95 „ 40 „
Ogrska zlata renta 6%	119 „ 15 „
„ 4%	88 „ 15 „
„ 5%	87 „ 20 „
5% štajerske zemljišč. odvez. oblig.	104 „ — „
Dunava reg. srečke 5%	100 gld. 115 „
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	119 „ — „
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice	98 „ 50 „
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	106 „ 25 „
Kreditne srečke	100 gld. 174 „
Rudolfove srečke	10 „ 21 „
Akcije anglo-avstr. banke	120 „ 75 „
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	228 „ 25 „

Šolske knjige

(najnovejših izdaj)

za vsa čiharna učilišča,

šolske rekvizite

na veliko izbér prodaje v najnižjih cenah

J. Giontini,

(588—3) v Ljubljani, Mestni trg št. 17.

Umetne

(574—5)

zobe in zobovja

postavlja po najnovjšem ameriškem sistemu
v zlatu, vulkanitu ali celulojdu brez bolečin.
Plombira z zlatom itd.

Zobne operacije izvršuje popolnem brez bolečin
s prijetnim mamilom

zobni zdravnik A. Paichel,
poleg Hradskega mostu, v I. nadstropji.

Zaloga

najboljših alopatičnih in homeopa-
tičnih zdravil. Zdravilstvene po-
sebnosti. Rudninske vode. Dišave.

Naročila se proti poštnemu povzetju točno
izvršujejo. (451—9)

Izdatelj in odgovorni urednik Makso Armič.

Poslano.

(54—33)

GLAVNO SKLADIŠTE

MATTONIJEVE

GISSHÜBLER

najčistije lužne

KISELINE

poznate kas najbolj okrepljujuče piče,

I kas izkušán liek proti trajnom kašlju plúčevine I
želudca boolesti grkljana I proti méhurnim kataru,

kas I slasticah za (PASTILLEN)
probavilis

nalazi se kod Hinke Mattonija (Karlovi vari u Českoj).

Na etikéto in zamah,
kakor kaže podoba,
treba ostro paziti.

MATTONI'S
GISSHÜBLER

Šolske knjige

(593—3)

(najnovejše izdaje)

za ljudsko šolo in vadnico,

šolski rekviziti

v največjej izbéri v najnižjo ceno se dobé pri

Matiji Gerber-ji,

Kongresni trg šte. 4.

V najem

se daje mlin na petero koles, stopa in brod čez Kulpo;
zraven okolq 20 oralov zemlje, vsa gospodarska poslopja
in pravico vinotoča — od 1. novembra l. l. na 3 do 12 let.

Vse to se tudi proda.

Natančneje se zvé pri oskrbnístvu graščine
Stari Rihnik v Metliki. (584—2)

St. Klaič.

EPILEPSIJO

(božjast) ozdravi indijski zeliški sok, ki se kot po-
sebnost, da kot jedino sredstvo z najboljšim vspehom rabi
zoper božjast. (218—37)

Božjastni se hitro in srečno ozdravi, ako štirikrat ali
petkrat na dan tega soka po 15 kapljic na sladkorji zavžije.
Celo najstarejša in najzlobnejša bolezen se ublaži in naposled
popolnem odpravi.

Dobiva se flacon po 20 kr. v skoraj vseh lekarnah
Avstro-Ogerske, a v Ljubljani ima ta sok lekarnar g. Julij
pl. Trnkóczy, v Jičinu pa prirejevatelj Rudolf Stahl,
emer. lekarnar.

S pošto se menj kot 2 flacona ne pošilja.

Učenca,

starega od 13—15 let, ki zna slovenski in nemški, vzprejme
tako v svojo štacuno z mešaním blagom

(556—4)

Ig. Al. Jelovšek na Vrhniki.

Prodaja vina.

1881ega leta belo in radeče	gld. 11.—
1879ega leta belo in črno	„ 15.—
1876ega leta belo in črno	„ 19.—
1881ega leta prave tropine	„ 33.—
1880ega leta pravi slivovec	„ 40.—

hektoliter ponuja

Jos. Kravagna,

(552—6)

hišni in gruntni posestnik v Ptui.

Cesarja Jožefa **CIRCUS A. SCHMIDT.** Cesarja Jožefa trg.

Vsak dan ob 1/2 8. uri zvečer

velika predstava

z menjajočim programom.

Ob nedeljah in praznikih

dve predstavi.

Prva ob 4. uri popoldne, druga ob 1/2 8. uri zvečer.

K mnogobrojnemu obisku vabi

spoštovanjem

(561—8)

A. SCHMIDT.

NAJBOLJŠI

PAPIR ZA CIGARETE

JE

LE HOUBLON

Francošk fabrikat.

PRED PONAREJANJEM SE SVARI!!!

Pravi je ta papir za cigarete samo
tedaj, če ima vsak list znamko LE
HOUBLON in vsak karton nosi
varstveno znamko in signaturo.

Prop^{re} du Brevet

CAWLEY & HENRY, alleinige Fabrikanten, PARIS

Seuls Fabricants brevetés des Marques :

PAPIER ANANAS LE DRAPEAU NATIONAL
Couleur Mais Blanc ou Mals
Qualité supérieure Aux Armes de chaque Pays

Jesenske obleke od gl. 14 do 42

„ vrhnje suknje „ „ 12 „ 32

„ hlače „ „ 4 „ 12

Zimske suknje „ „ 16 „ 50

Menčikofe iz sukná. „ „ 18 „ 54

„ „ lodna „ „ 12 „ 30

Sacco iz lodna „ „ 6 „ 10

Kožuhe za lov in dom „ „ 16 „ 20

Spalne halje „ „ 10 „ 24

Deževna ogrinjala za civil in vojake „ „ 8 „ 24

Obleke za dečke in otroke

v mnogej izbéri prodaje najcenejše

(589—2)

M. NEUMANN,

v Ljubljani, Slonove ulice št. 11.

Izvanjska naročila se promptno izvedejo in, kar se ne
bi dopadalo, se brez ugovora zamenja.

Lastnina in tisk „Národne tiskarne“.